

Hallintosäännön kokonaisuudistus

Kunnanhallitus 15.09.2025 § 191

Valmistelija

Kunnanjohtaja: Jarkko Salonen, puh. 040 726 2990, jarkko.salonen@iitti.fi

Kuntalain (410/2015) 90 §:n mukaan kunnalla on oltava hallintosääntö, jossa määrätään hallinnon ja toiminnan järjestämisestä, päätöksenteko- ja hallintomenettelystä sekä muista hallinnon kannalta keskeisistä asioista. Hallintosääntö on kunnan keskeisin sisäinen normisto, joka turvaa päätöksenteon selkeyden, toimivallan asianmukaisen jaon ja kunnan toiminnan lainmukaisuuden. Hallintosäännön ajantasaisuus on edellytys kunnan toiminnan tehokkuudelle ja läpinäkyvyydelle.

litin kunnan hallintosäännön uudistamistarpeita on noussut esiin useasta lähteestä. Useat valtuustoaloitteet ovat kohdistuneet valiokuntamallista luopumiseen, mikä on käynnistänyt tarpeen arvioida hallintosäännön rakenteellisia ratkaisuja. Lisäksi kunnanvaltuuston seminaarissa 4.-5.9.2025 on käyty lähetekeskustelu eri näkemyksistä liittyen hallintosäännön ajanmukaisuuteen ja tarpeeseen uudistaa sitä.

Erityisenä tarpeena on nähty päätösvaltaisten lautakuntien muodostamisen nykyisten valtuuston sisäisten valiokuntien tilalle ja tehtäväjaon määrittelemisen tähän uudistettuun malliin. Samalla on tarpeen määrittellä riittävän täsmällisesti lautakuntien ja viranhaltijoiden välinen toimivallan jako, jotta päätöksenteko olisi sekä tarkoituksenmukaista, sujuvaa että hyvän hallinnon periaatteiden mukaista.

Toimielinrakenteen tuominen nykyiseen hallintosääntöön edellyttää sen useiden keskeisten osien päivittämistä, joten esityksenä on hallintosäännön kokonaisuudistuksen käynnistäminen. Valmistelu toteutetaan yhteistyössä kunnan luottamushenkilöiden ja viranhaltijoiden kanssa siten, että tavoitteena on ajantasainen ja kunnan tarpeita palveleva hallintosääntö.

Valmistelusta vastaavat kunnanjohtaja ja hallinto- ja talousjohtaja konsultoiden kunnanhallituksen ja kunnanvaltuuston puheenjohtajia. Hallintosääntöluonnosta voidaan tarvittaessa käsitellä puheenjohtajistotoimikunnassa tai valtuustolle järjestettävissä tilaisuuksissa, mikäli ilmenee nyt esillä olleiden seikkojen lisäksi muita asioita, joissa mahdollisimman laajan poliittisen yhteisymmärryksen saavuttaminen on ennakolta tarpeen ja perusteltua.

Uudistetun hallintosäännön pohjana käytetään osin nykyistä hallintosääntöä sekä Suomen kuntaliiton hallintosääntömallia.

Esittelijä

Kunnanjohtaja Jarkko Salonen

Päätösehdotus	Kunnanhallitus päättää käynnistää litin kunnan hallintosäännön uudistamisen. Uudistamistyön tavoitteena on ajantasainen ja kunnan tarpeisiin soveltuva hallintosääntö, joka määrittää selkeästi päätöksenteon rakenteet, toimielinorganisaation sekä luottamushenkilöiden ja viranhaltijoiden välisen toimivallan ja tukee kunnan strategisten tavoitteiden toteutumista.
Päätös	Kunnanhallitus hyväksyi kunnanjohtajan ehdotuksen yksimielisesti. Merkittiin, että kunnanjohtaja täsmensi esittelytekstiä korjaamalla maininnat lautakunnista toimielimiksi johdonmukaisuuden vuoksi.

Kunnanhallitus 01.12.2025 § 256
566/00.01.01/2025

Kunnallinen päätöksenteko perustuu kuntalakiin ja kunnan hallintosäännön määräyksiin. Hallintosääntö on kunnan sisäisen toimivaltajaon kannalta keskeisin asiakirja. Kuntalain 90 §:ssä on säädetty hallintosäännön sisällöstä. Valtuusto päättää hallintosäännön sisällöstä ja muutoksista. Kunnan hallinnossa on noudatettava hallintosäännön määräyksiä.

Hallintosääntö on viimeksi uudistettu nykyiseen muotoonsa kunnanvaltuuston kokouksessa 15.6.2021 § 27 ja sitä on sittemmin päivitetty vuosittain.

Hallintosäännön kokonaispäivitystä on valmisteltu useiden aiheesta jätettyjen valtuustoaloitteiden johdosta syksystä 2025 alkaen. Kunnanvaltuusto on käsitellyt hallintosääntömuutoksen lähtökohtia ja tarpeita valtuustoseminaarissa 4.-5.9.2025 ja kunnanhallitus on tehnyt päätöksen kokonaisuudistuksen käynnistämisestä 15.9.2025 § 191.

Hallintosääntöön ehdotettuja muutoksia on esitelty Puheenjohtajistotoimikunnassa 17.11.2025. Lisäksi muutokset on esitelty työsuojelu- ja yhteistoimintaelimessä 26.11.2025 ja kunnanvaltuustolle on järjestetty hallintosääntömuutosta käsittelevä iltakoulu 27.11.2025.

Hallintosääntömuutoksen pohjana on käytetty kuntaliiton hallintosääntömallia, jota on seurattu vuonna 2025 julkaistuun viimeisimpään versioon saakka. Hallintosäännön valmistelu on jaettu toimialoittain ja hallintopalvelut ovat vastanneet kokonaisuuden tarkistamisesta sekä hallintosäännön yleisesti sovellettavista osista sekä päätöksentekomenettelyjä koskevista määräyksistä.

Hallintosääntöön ehdotetut keskeisimmät muutokset osittain ovat:

I OSA Hallinnon ja toiminnan järjestäminen

- Osan pykäläjärjestys on muutettu vastaamaan malliohjesäännön järjestystä
- Toimielinorganisaatioon on lisätty Sivistys- ja hyvinvointilautakunta, Tekninen lautakunta sekä Rakennus- ja ympäristölautakunta, jotka ovat 7 jäsenisiä (pj + 6 jäsentä)
- Viranomaislautakunta poistuu hallintosäännöstä
- Tarkastuslautakunnan jäsenmääräksi esitetään jatkossa 7
- Toimivaltajako on määritelty toimielinten ja viranhaltijoiden kesken ja viranhaltijakohtaiset toimivaltamääräykset on jaettu erillisiin pykäliin

- Vaikuttamistoimielimille on lisätty erikseen maininta oikeudesta tehdä toimenpide-esityksiä kunnanhallitukselle niin, että kunnanhallituksella on velvollisuus vastata niihin
- Vaikuttamistoimielimillä on läsnäolo- ja puheoikeus kunnanvaltuuston kokouksissa. Muut toimielimet voivat päättää itsenäisesti läsnäolo- ja puheoikeusta.
- Kunnanjohtajan toimivaltaa on tarkennettu elinvoima-, viestintä- ja markkinointiasioissa.
- Konserni- ja tilajaosto poistuu hallintosäännöstä ja sen tehtävät ovat kunnanhallituksella (vastaa olennaisilta osin nykyistä toimintamallia)
- Toimivaltaa poikkeusoloissa ja normaaliolojen häiriötilanteessa on päivitetty hallintosääntömallin mukaisesti ilman merkittäviä sisällöllisiä muutoksia
- Lukuun on lisätty hallintosääntömallin mukaiset pykälät asiakirjahallinnosta, tiedonhallinnasta, kyberturvallisuudesta sekä kunnan tehtävistä rekisterinpitäjänä.

II OSA Talous ja valvonta

- Osaan ei ole esitetty olennaisia muutoksia, teksteissä on käytetty hallintosääntömallin muotoiluja.

III OSA Valvonta

- Osaan ei ole esitetty olennaisia muutoksia, teksteissä on käytetty hallintosääntömallin muotoiluja.
- Varautumista ja valmiussuunnittelua koskeva luku on tarkistettu

IV OSA Valtuusto

- Osaan ei ole esitetty olennaisia muutoksia, teksteissä on käytetty hallintosääntömallin muotoiluja.

V OSA Päätöksenteko- ja hallintomenettely muissa toimielimissä kuin valtuustossa

- Teksteissä on käytetty hallintosääntömallin muotoiluja
- Päätöksentekotapoihin on lisätty hallintosääntömallin mukainen mahdollisuus sähköiseen päätöksentekomenettelyyn

VI OSA Luottamushenkilöiden taloudellisten etujen perusteet

- Osaan on esitetty vähäisiä muutoksia, teksteissä on käytetty hallintosääntömallin muotoiluja.
- Tarkennettu ansionmenetykskorvausten euromääriä ympäröivien kuntien tasoon
- Tarkennettu oikeutta kokouspalkkioon lyhyen kokousosallistumisen osalta mm. varajäsenet
- Tarkennettu vaalien toimittamiseen liittyviä palkkioita mm. kotiaänestyksen osalta

Luottamushenkilöorganisaatioon valittavien henkilöiden osalta hallintosäännössä on päädytty joustavuuden mahdollistavaan muotoiluun siten, että kokoonpanovaatimus siitä, ovatko toimielimeen valittavat henkilöt valtuutettuja ja varavaltuutettuja (valiokuntamalli), jää ilman eri kirjauksia otettavaksi valinnassa huomioon. Tällöin kysymys on poliittisesta sopimuksesta. Tällaisesta sopimuksesta voidaan tarvittaessa poiketa toimielintä valittaessa, mikäli esimerkiksi tasa-arvosäännökset tai tavoiteltu osaaminen antavat siihen aihetta.

Lisäksi lautakuntien (poislukien tarkastuslautakunta) osalta on päädytty malliin, jossa kunnanvaltuuston varapuheenjohtajat ovat lautakuntien

puheenjohtajia he ovat myös edustettuina puheenjohtajistotoimikunnassa. Perusteena on, että puheenjohtajamalli korostaa kunnanhallituksen jäsenten ja kunnanhallituksen kokouksissa puhe- ja läsnäolo-oikeutettujen luottamushenkilöiden poliittista vastuuta ja asemaa päätöksenteossa. Luottamushenkilöjohtamisen merkitys kunnan kokonaisuohjauksessa korostuu.

Hallintosääntö esitetään astuvaksi voimaan 1.1.2026 ja uudistetun hallintosäännön nojalla tulee todeta, että viranomaislautakunnan tehtävä päättyy tässä yhteydessä kesken toimikauden laajemmalla tehtäväkentällä toimivan rakennus- ja ympäristölautakunnan korvatussa sen. Lisäksi laajennetun tarkastuslautakunnan vaali tulee suorittaa koko tarkastuslautakunnan osalta uudelleen jäljellä olevaksi toimikaudeksi, jotta vaatimus toimielimen jäsenten valinnasta samaan aikaan (ja tarvittaessa suhteellisuusperiaatetta noudattaen) täyttyy. Näistä muutoksista toimielinorganisaatioon annetaan esitykset erillisissä päätöspykälissä siten, että valinnat suoritetaan hallintosäännön astuttua voimaan.

Hallintosääntöasiakirjan lopullinen painoasu viimeistellään valtuuston hyväksymispäätöksen jälkeen ja asiakirjaan tehdään tarvittavat stilistiset korjaukset, jotka eivät muuta toimivaltajakoa. Mikäli tarkastuksessa havaitaan ristiriitaisuuksia toimivallassa, toimivalta on ylemmällä viranomaisella.

Muutokset talousarviokirjaan 2026

Hallintosäännön muuttuminen edellyttää tekstimuutoksia talousarviokirjaan 2026 muun muassa tilivelvollisten, toimielinten, sekä yhteenvetotaulukoiden osalta.

Hallintosääntömuutos ei aiheuta euromääräisiä muutoksia talousarvioon eikä sillä muuteta talousarvion tulosalueittaista sitovuustasoa. Tavoitteet on myös esitetty tulosalueittain, jotka jakautuvat ilman muutoksia lautakunnittain.

Kunnanvaltuustolle esitetään liitteenä olevien korjaussivujen hyväksymistä osaksi aiemmin kunnanhallituksen talousarvioehdotusta samassa yhteydessä, kun hallintosääntömuutos käsitellään.

Esittelijä	Kunnanjohtaja Jarkko Salonen
Päätösehdotus	Kunnanhallitus päättää esittää, että kunnanvaltuusto: 1. hyväksyy liitteen 1 mukaisen uudistetun hallintosäännön siten, että hallintosääntö astuu voimaan 1.1.2026. 2. hyväksyy hallintosääntömuutoksesta johtuvat täydennykset ja muutokset sisällytettäväksi vuoden 2026 talousarvioasiakirjaan liitteen 2 mukaisena
Päätös	Keskustelun aikana Antti Kankkunen teki Marja-Liisa Immosen ja Siiri Mertakorven kannattamana esityksen hallintosäännön pykälään 11 tehtävästä lisäyksestä, että puheenjohtajistotoimikuntaan lisätään kunnanhallituksen varapuheenjohtajat. Julistettuaan keskustelun päättyneeksi puheenjohtaja tiedusteli voiko kunnanhallitus hyväksyä tehdyn muutosesityksen yksimielisesti. Kunnanhallitus hyväksyi tehdyn muutosesityksen yksimielisesti.

Kunnanhallitus hyväksyi kunnanjohtajan ehdotuksen muilta osin yksimielisesti.